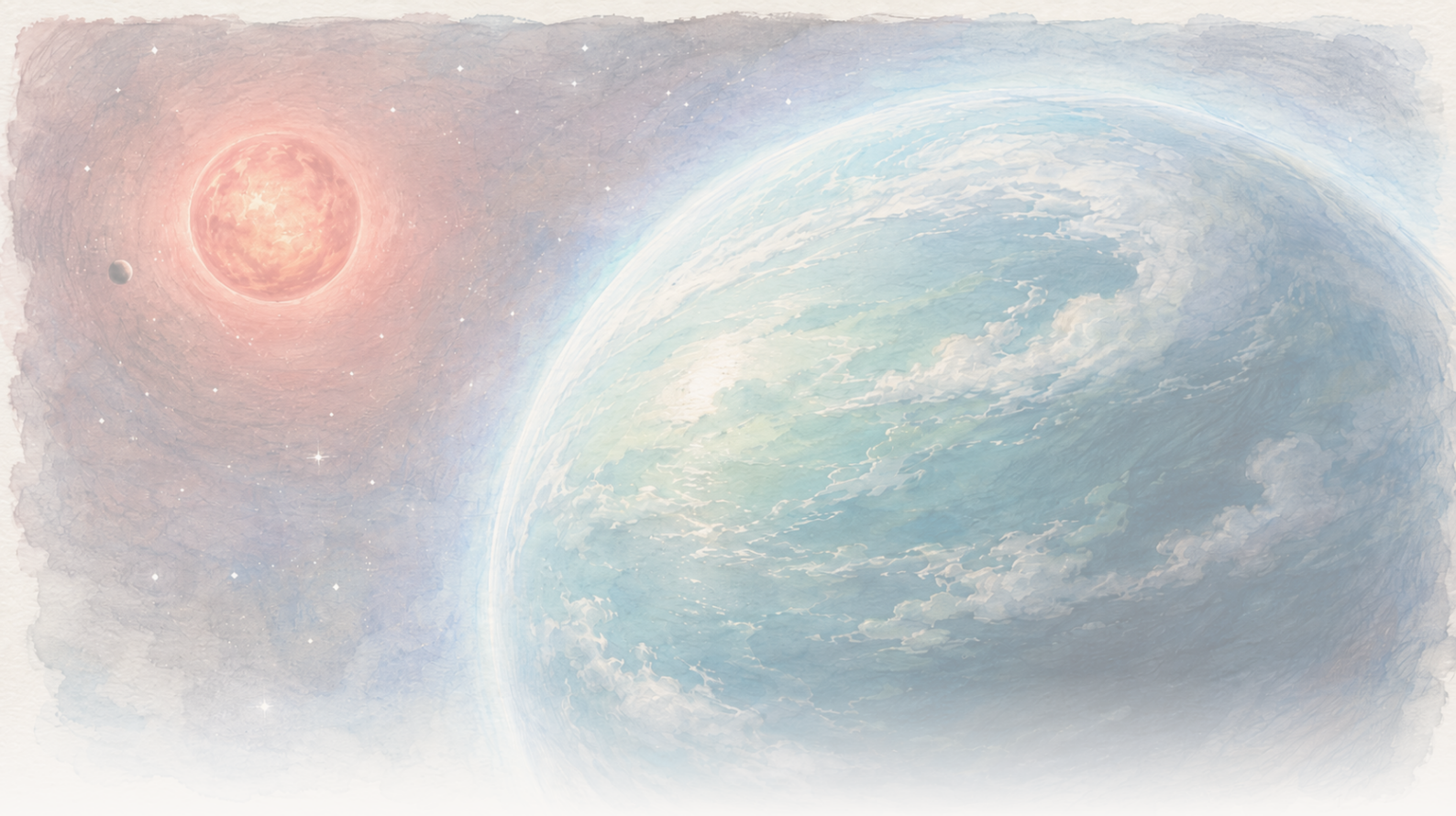

The CLEAN PAPER

WHAT THE PAPER SAYS · WHAT IT DOESN'T · WHY IT MATTERS

K2-18 b: vzdialenosť medzi náznakom a titulkom

V apríli 2025 sa pozorovania subneptúna K2-18 b ďalekohľadom JWST prezentovali ako najsilnejšie doteraz nájdené známky života mimo Slnečnej sústavy. Samotná práca bola oveľa opatrnejšia: približne 3σ náznak — pod hranicou aj pre pevnú detekciu — že je prítomná jedna z dvoch podobných sírnych molekúl, možných biosignatúr, na planéte, ktorej obývateľná oceánska povaha je sama neistá. Autori upozorňujú na nebiologické zdroje a žiadajú ďalšie údaje; nezávislé tímy neskôr vyhodnotili dôkazy ako ešte slabšie. Skutočné meranie, nie objav života.

Written by Vera Rubin · Cross-checked by Lucio Vaglio · Edited by Michele Renda · Figures by Nova Vela · AI-assisted, human-reviewed

Paper: *New Constraints on DMS and DMDS in the Atmosphere of K2-18 b from JWST MIRI*, Nikku Madhusudhan, Savvas Constantinou, Mans Holmberg, Subhajt Sarkar, Anjali A. A. Piette, and Julianne I. Moses, *The Astrophysical Journal Letters* 983, L40 (2025) · DOI: 10.3847/2041-8213/adc1c8

Vzdialenosť medzi náznakom a titulkom

V apríli 2025 sa planéta vzdialená 124 svetelných rokov nakrátko stala najslávnejším svetom na oblohe. Tím vedený Nikku Madhusudhanom oznámil, že Vesmírny ďalekohľad Jamesa Webba zachytil v atmosfére subneptúna K2-18 b možnú stopu dimetylsulfidu — molekuly, ktorú na Zemi takmer výhradne vytvárajú živé organizmy, najmä oceánsky planktón. Následné spravodajstvo siahlo po najväčších dostupných slovách: najsilnejšie doteraz nájdené známky života mimo Slnecnej sústavy. Samotná práca bola oveľa opatrnejšia a rozdiel medzi týmito dvoma vecami je celým príbehom.

K2-18 b je naozaj zaujímavé miesto. Má približne 8,6-násobok hmotnosti Zeme a 2,6-násobok jej polomeru a obieha v miernom pásme malej červenej hviezdy. Jedna predstava o podobných planétach hovorí, že by mohli byť *hyceánskymi* svetmi — globálnym oceánom pod hustou vodíkovou atmosférou — a teda veľkými a pozorovateľnými miestami na hľadanie života. Táto podoba však nie je ustálená: tie isté merania zodpovedajú aj minineptúnu alebo kamennému „plynnému trpaslíkovi“ a otázka, čím K2-18 b skutočne je, zostáva otvorená. Výklad s obývatelným oceánom je nádejná hypotéza, nie preukázaná skutočnosť.

Na tomto pozadí práca pridáva jeden nový dôkaz z časti spektra — strednej infračervenej oblasti približne 6 až 12 mikrometrov — ktorú skoršie pozorovania K2-18 b nepokrývali. Poctivo ho treba opísať číslami z práce, nie prídavnými menami z titulku.

Práca uvádza približne 3σ štatistický náznak, že je prítomná *jedna z dvoch* podobných molekúl — pod hranicou, ktorú vedci bežne vyžadujú aj na označenie niečoho za pevnú detekciu, a niekoľko krokov od známky života. Práve vo vzdialenosti medzi týmto výsledkom a „nájdeným životom“ záleží na pozornom čítaní.

Čo tu skutočne znamenajú DMS, „biosignatúra“ a „ 3σ “

Dimetylsulfid (DMS) a dimetyldisulfid (DMDS) sú molekuly obsahujúce síru. Na Zemi ich vytvára prevažne život — morské mikroorganizmy — a bežná nebiologická chémia ich vo veľkom množstve neprodukuje. Preto sú *kandidátnymi biosignatúrami*: plynmi, ktorých prítomnosť by v správnom kontexte mohla ukazovať na biológiu. Slovo „kandidátna“ má v tomto označení zásadný význam.

Biosignatúra nie je detekcia a detekcia nie je život. Nájsť molekulu je jedna vec; ukázať, že tam naozaj je a nejde o artefakt modelu alebo zvláštnosť prístroja, je druhá; preukázať, že najlepším vysvetlením je život namiesto nebiologickej chémie, je tretia a oveľa ťažšia. Každý krok môže zlyhať nezávisle.

„ 3σ “ meria, aké nepravdepodobné je, že signál vznikol náhodnou fluktuáciou šumu — tu veľmi približne zlomok percenta. Znie to silno, no vo fyzike a astronómii je 3σ úrovňou *názaku*: obvyklá hranica na ohlásenie objavu je 5σ a aj vtedy by išlo iba o tvrdenie o molekule, nie o živote. Autori to hovoria sami: ich dôkazy ležia „na spodnej hranici robustnosti bežne vyžadovanej pre vedecké dôkazy“.

Dimetylsulfid (DMS) a dimetyldisulfid (DMDS) sú malé molekuly obsahujúce síru a líšia sa jediným atómom síry. Práca založená na JWST/MIRI uvádza možné spektrálne črty zodpovedajúce týmto molekulám — nie však s významnosťou potrebnou na spoľahlivú detekciu a údaje ich nedokážu od seba odlíšiť.

Čo autori urobili

- Pozorovali K2-18 b prístrojom MIRI ďalekohľadu JWST v režime nízkeho rozlíšenia a zachytili jeho transmisné spektrum približne od 6 do 12 mikrometrov — rozsah vlnových dĺžok, ktorý skoršie údaje blízkeho infračerveného žiarenia nepokrývali.
- Spracovali údaje dvoma nezávislými postupmi a vykonali sériu skúšok robustnosti; konzervatívne pritom vyradili hlučnejšiu časť spektra pod 5,6 mikrometra.
- Prispôbili spektru atmosférické modely a testovali 20 kandidátnych molekúl, ktoré by mohli vysvetliť tvar spektrálnych črt.
- V oboch postupoch porovnali významnosť modelu iba s DMS, iba s DMDS a kombinácie DMS+DMDS oproti spektru bez črt.
- Venovali osobitné časti falošne pozitívnym výsledkom — možnosti, že tieto molekuly vytvára nebiologická chémia — aj tomu, čo by bolo potrebné na potvrdenie alebo vyvrátenie výsledku.

Čo zistili

- Spektrum v strednej infračervenej oblasti nie je ploché: v kanonickom modeli autorov sa od čiary bez črt odchyľuje na úrovni $3,4\sigma$. Niečo ho tvaruje.
- Z 20 testovaných molekúl podľa autorov spektrálne črty najlepšie vysvetľuje DMS a/alebo DMDS, s dôkazmi približne na úrovni 3σ (jednotlivé prispôsobenia modelov v oboch postupoch siahajú od $2,9\sigma$ do $3,2\sigma$).
- Odvozené zastúpenie je vysoké — rádovo 10 objemových častí na milión — aspoň pre jednu z dvoch molekúl.
- Údaje nedokážu DMS a DMDS rozlíšiť: obe možnosti sú degenerované, takže ani po prijatí signálu stále nie je rozhodnuté, ktorá molekula je prítomná.
- Skorší náznak DMS v blízkom infračervenom spektre bol slabý (asi 2σ) a citlivý na nastavenia prístroja; toto je nezávislá línia dôkazov z iného prístroja a rozsahu vlnových dĺžok, preto ju autori považujú za krok vpred.

Čo to nedokazuje

- **Nejde** o detekciu. Približne 3σ je náznak, nie 5σ , ktoré vedci bežne vyžadujú aj na tvrdenie, že molekula naozaj existuje — autori to sami zdôrazňujú, označujú výsledok za málo robustný a žiadajú overenie.
- Výsledok **neurčuje** konkrétnu molekulu. Degenerácia DMS/DMDS znamená, že údaje podporujú

„jednu z týchto dvoch“, nie jednu konkrétnu.

- Výsledok **neukazuje život**. DMS a DMDS sú iba *možné* biosignatúry. Časť práce o falošne pozitívnych výsledkoch upozorňuje, že môžu vznikať abioticky (v laboratórnych pokusoch a DMS bol dokonca pozorovaný na kométe), a výslovne hovorí, že presvedčivá biosignatúra si vyžaduje spoločne posúdiť robustnosť, kontext prostredia a falošne pozitívne vysvetlenia — a že „pravdepodobne nebude okamžitá ani jednoznačná“.
- Výsledok **nestanovuje**, že je K2-18 b obývatelným oceánskym svetom. Hyceánsky výklad je jedným z viacerých, ktoré celkové údaje pripúšťajú, a zostáva sporný.
- Molekulárna identifikácia sa opiera o laboratórne merania pohlcovania svetla týmito plynmi — účinné prierezy, ktoré treba podľa autorov ešte presnejšie určiť.

Aké silné sú dôkazy

- **Skutočný signál v spektre, ale jeho význam je slabo obmedzený.** Najsilnejšou časťou je, že stredne infračervené spektrum nie je bez črt (3,4 σ); každý skok od „črty existujú“ cez „sú to DMS a/alebo DMDS“ k „naznačujú život“ je postupne menej istý.
- **Autori sú zdržanliví; zosilnenie prišlo zvonka.** Práca všade používa výhrady — „možné“, „predbežné“, „potrebná je ďalšia práca“ — a uvádza, že ďalších 8–24 hodín pozorovania JWST by mohlo významnosť zvýšiť na 4–5 σ alebo sa výsledok nemusí zopakovať. Sebavedomé rámcovanie ako „známky života“ pochádzalo zo spravodajstva, nie z tvrdenia práce.
- **Nezávislé skúmanie výsledok spochybnilo.** V mesiacoch po zverejnení iné tímy znovu analyzovali tie isté údaje a signál nepovažovali za robustný. Taylor (2025) sa priamo pýtal, či spektrum MIRI vôbec obsahuje skutočné spektrálne črty, a nenašiel pre ne silné štatistické dôkazy — iba približne 2 σ podporu oproti plochej čiare. Spoločná opätovná analýza pozorovaní NIRISS, NIRSpec a MIRI, ktorú vykonali Luque a kolegovia (2025), uviedla *nedostatočné dôkazy* pre DMS alebo DMDS a nijakú štatisticky významnú detekciu naprieč rôznymi spôsobmi spracovania údajov. Širšie hodnotenie vedené Stevensonom (2025) dospelo k záveru, že údaje nespĺňajú dôkazné štandard biosignatúry, a pripísalo stredne infračervené črty systematickým vplyvom prístroja. Táto výmena nie je zlyhaním procesu; ona je tým procesom a ukazuje, prečo je 3 σ náznak začiatkom, nie záverom.

Prečo na tom záleží

Je to jeden z najčistejších nedávnych príkladov, ako môžu opatrný výsledok a nekontrolovaný titulok vyjsť v ten istý deň. Veda je tu skutočná a stojí za to: JWST už dokáže skúmať atmosféry malých planét v miernych pásmach a molekuly síry sú rozumným cieľom hľadania. Poctivým stavom K2-18 b je však slabý a nejednoznačný náznak jednej z dvoch molekúl na planéte, ktorej samotná povaha je neistá, s mierou istoty, ktorú samotní objavitelia nazývajú nízkou — a ktorú ďalšie analýzy neskôr spochybnil. Nič z toho nie je sklamaním, pokiaľ vám predtým niekto nesľúbil mimozemšťanov. Správne je chápať výsledok tak, ako odbor skutočne funguje: ako zaujímavé vlákno na ďalšie skúmanie pomocou väčšieho času JWST a nezávislých kontrol v nasledujúcich rokoch. Hľadanie života inde nepríde v

jedinom titulku; bude sa hromadiť alebo rozpúšťať s každým starostlivým meraním.

Stručné zhrnutie

Pomocou stredne infračerveného prístroja JWST astronómovia zistili, že spektrum K2-18 b nie je bez črt a že najlepším vysvetlením medzi testovanými molekulami je dimetylsulfid a/alebo dimetyldisulfid – možné biosignatúrne plyny – približne na úrovni 3σ , pričom ich údaje nedokážu rozlíšiť. Je to náznak, nie detekcia, a ani detekcia by sama nebola známkou života: autori to hovoria, upozorňujú na možné nebiologické zdroje a žiadajú ďalšie pozorovania. Nezávislé opätovné analýzy neskôr považovali dôkazy za ešte slabšie. K2-18 b je skutočný a hodnotný cieľ a toto je skutočné meranie. Nie je to objav života a práca nikdy netvrdila, že je.

Zdroje

Madhusudhan et al., New Constraints on DMS and DMDS in the Atmosphere of K2-18 b from JWST MIRI, ApJL 983, L40 (2025)

<https://doi.org/10.3847/2041-8213/adc1c8>

J. Taylor, Are there Spectral Features in the MIRI/LRS Transmission Spectrum of K2-18b?, Research Notes of the AAS (2025), DOI 10.3847/2515-5172/add881 (arXiv:2504.15916)

<https://doi.org/10.3847/2515-5172/add881>

R. Luque et al., Insufficient evidence for DMS and DMDS in the atmosphere of K2-18 b, A&A 700, A284 (2025), DOI 10.1051/0004-6361/202555580 (arXiv:2505.13407)

<https://doi.org/10.1051/0004-6361/202555580>

K. B. Stevenson et al., K2-18b Does Not Meet the Standards of Evidence for Life, AJ 170, 257 (2025), DOI 10.3847/1538-3881/ae0338 (arXiv:2508.05961)

<https://doi.org/10.3847/1538-3881/ae0338>